



MALMÖ HÖGSKOLA

Lärarytbildningen  
Kultur, språk och medier

**Examensarbete**  
15 högskolepoäng, grundnivå

# LTG-metoden

## ur ett KME-pedagogiskt perspektiv med en inkluderande infallsvinkel

*LTG-method from a KME-educational perspective  
with an inclusive approach*

Jenny Johansson  
Mollie Möller

Lärarexamen 210hp  
Kultur, medier och estetik  
2010-10-27

Examinator: Kent Adelman  
Handledare: Els-Mari Törnquist



# Sammandrag

Syftet är att undersöka hur en KME-pedagog kan integrera de estetiska språken med ett teoretiskt skolämne som i detta fall är svenska. Vår problemställning lyder: Hur kan man arbeta KME-pedagogiskt med LTG-metoden vid läs- och skrivinläring på ett socialt inkluderande sätt?

Vi har utgått från en kvalitativ undersökningsmetod då vi har närmat oss vår problemställning. Vårt undersökningsresultat baseras på empirisk datainsamling med skriftliga intervjuer via e-mail som sedan analyserats. Vi har analyserat vår empiri med den kvalitativa datasammanfattningsmetoden väsentypsmetoden. Vår undersökningsgrupp består av fem pedagoger som vi har intervjuat. De har alla behörighet att lära ut och skriv- och läsinläring i skolan och arbetar antingen som fritidspedagoger, förskolepedagoger eller grundskolepedagoger.

Resultatet av vår studie visar att genom att arbeta KME-pedagogiskt kan man fånga upp fler elever genom att erbjuda dem ett flertal sätt att ta in kunskap på, med t.ex. samtal kring bild och det vidgade textbegreppet. Resultatet gav oss också förslag på hur man som pedagog rent praktiskt kan arbeta med de olika språken i en svenskundervisning.

Vår slutsats är för det första att eleverna gynnas av att arbeta multimodalt och kompletterande med de estetiska uttryckssätten genom LTG-metoden. För det andra drar vi slutsatsen att genom att i undervisningen erbjuda barnen en möjlighet att få uttrycka sig genom andra språk än just tal- och skriftspråk skapar man en inkluderande miljö.

Nyckelord: Det vidgade textbegreppet, estetiska uttryckssätt, inkludering, KME-pedagoger, LTG-metoden, läs- och skrivinlärningsmetodik, läs- och skrivsvårigheter.

# Förord

Examensarbetet har skrivits gemensamt av Mollie Möller och Jenny Johansson. Jenny Johansson har skrivit följande kapitel; KME-pedagogen, Den kommunikativa människan, Den multimodala människan samt Läs- och skrivsvårigheter i skolvärlden. Mollie Möller har skrivit följande kapitel; Den kulturella människan samt LTG-metoden.

Tack till vår examinator Kent Adelman och handledare Els- Mari Törnquist.

# Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
2. Syfte.....	8
2.1 Avgränsningar .....	8
3. Litteraturgenomgång.....	9
3.1. KME-pedagogen .....	9
3.2. Den kommunikativa människan.....	10
3.3. Den multimodala människan .....	12
3.4. Den kulturella människan .....	12
3.5. LTG-metoden.....	13
3.6. Läs- och skrivsvårigheter i skolvärlden .....	15
4. Metod.....	17
4.1. Intervjun som metod .....	17
4.2. Undersökningsgrupp .....	18
4.3. Forskningsetiska krav.....	19
4.4. Genomförande.....	19
5. Resultat, analys och diskussion.....	21
5.1. Resultat.....	21
5.2. Analys och teoretisk tolkning .....	25
6. Diskussion .....	29

Referenser

Bilaga 1

# 1. Inledning

Ett av våra uppdrag som blivande KME-pedagoger (Kultur, media och estetik) är att koppla samman elevernas behov av olika uttryckssätt och kombinera det med de teoretiska ämnena som finns i skolan. I vårt examensarbete har vi valt att fördjupa oss i läs- och skrivinlärning. Vi har valt att fokusera på LTG-metoden. Alla barn läser och skriver efter egna premisser. Detta gör att pedagoger bör vara väldigt kunniga i hur läs- och skrivprocessen fortlöper. Vi har åldersinriktningen grundskola och förskola i vår utbildningsprofil och vi kommer att komma i kontakt med läs- och skrivinlärning. Då är det viktigt att vi på ett framgångsrikt sätt kan kombinera de metoder vi har lärt oss under vår utbildning med en lämplig läs- och skrivinlärningsmetod. Vi anser även att det är av stor vikt att som blivande pedagoger ha medie- och kommunikationskompetens för att på bästa sätt kunna följa samhällets pågående utveckling. Detta för att kunna uppnå en autentisk undervisning som utgår från barnens egna sammanhang, då man som pedagog strävar efter att uppnå ett dialogiskt och innehållsrikt samspel. Då vi har undersökt vår problemställning har vi knutit an till gällande styrdokument Lpo94: ”Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva skall varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga” Som citatet påvisar bör pedagogen främja elevernas tilltro gällande det egna skapandet av text och språk. Varje elev ska få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därför bör utbudet av kommunikationskanaler, det vill säga olika språk vara brett. Detta för att alla lär på olika vis och de olika språken (auditivt, visuellt och kinestetiskt) är en möjlighet för varje barn att utveckla sin språkliga förmåga.

Vi som blivande pedagoger vill kunna applicera Lpo94 i vår kommande verksamhet. Det läggs stor vikt vid de estetiska uttrycksformerna och det är varje elevs rätt att få uppleva nedanstående strävansmål: ”Eleverna skall få uppleva olika uttryck för kunskaper. De skall få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama,

rytmik, musicerande och skapande i bild, text och form skall vara inslag i skolans verksamhet” (Lpo94).

Vi anser att det är av stor vikt att det finns gemensamma riktlinjer för pedagoger i yrkesverksamheten. Pedagoger ska i vår yrkesprofession sträva efter att uppnå dessa kriterier. I Lpo94 beskrivs lärarens uppdrag och det innefattar bland annat att:

Läraren skall...

- Utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande
- Stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan
- Ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- Stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter (---)
- Organisera och genomföra arbetet så att eleven får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling
- Organisera och genomföra arbetet så att eleven succesivt får fler och större självständiga uppgifter och ökat eget ansvar (---)

Utdraget ovan berör alla pedagoger, oavsett vilket huvudämne man undervisar i. Som blivande KME-pedagoger kan vi uppnå dessa mål med hjälp av de estetiska språken kombinerat med de teoretiska ämnena.

Under utbildningen studerade vi en kurs som handlade om ”Barn och ungas verbalspråksutveckling i en mångkulturell lärmiljö”. Kursen fokuserade på hur man arbetar med ett vidgat språkbegrepp. KME-studenter och SVM-studenter(svenska i ett mångkulturellt samhälle) deltog tillsammans i kursen och fick ingå i olika arbetslag.

I kursen berördes ämnet barns läs- och skrivutveckling och hur man förslagsvis kan arbeta med redan befintliga läs- och skrivmetoder kombinerat med de estetiska uttryckssätten. Vi inspirerades särskilt av läs- och skrivmetodik samt hur man kan integrera vårt huvudämne med teoretisk praxis. Av de skälen har vi valt att belysa kursen med vårt examensarbete.

## 2. Syfte

Syftet är att undersöka hur en KME-pedagog kan integrera de estetiska språken med ett teoretiskt skolämne som i detta fall är svenska. Vårt arbete tar upp läs- och skrivinläring i de yngre åldrarna.

KME-pedagogen arbetar utifrån synen att alla individer uttrycker och tar in budskap på olika meningsskapande vis. KME-pedagogen vill kunna erbjuda ett brett spektrum av kommunikationsmöjligheter och genom ett inkluderande förhållningssätt vill man beröra alla eleverna i klassrummet.

Vår problemställning till vår undersökning lyder:

Hur kan man arbeta KME-pedagogiskt med LTG-metoden vid läs- och skrivinläring på ett socialt inkluderande sätt?

### 2.1 Avgränsningar

Då vårt arbete handlar om läs- och skrivinläring har vi valt att avgränsa oss till att inte ta med området barn med svenska som andraspråk. Den skriv- och läsinlärningsmetod som vi valt att fördjupa oss i är LTG-metoden.

I avsnittet som handlar om läs- och skrivsvårigheter avgränsar vi oss till att inte ta med de delar som handlar om utredningar, behandlingar, specifika åtgärdsprogram. Vi har valt att inte fördjupa oss i diagnoser gällande dyslexi och andra läs- och skrivsvårigheter, eller de biologiska faktorer som kan ligga bakom läs- och skrivsvårigheter.

Vi använder begreppen inkludering samt exkludering, men har valt att inte belysa de sociokulturella faktorerna till varför exkludering/inkludering sker.



## 3. Litteraturgenomgång

### 3.1. KME-pedagogen

Förkortningen KME står för Kultur, medier och estetik och är ett huvudämne på Lärarutbildningen på Malmö Högskola. Huvudämnet tillhör språkämnena och berör olika uttryckssätt som människan använder som kommunikationskanaler. Till dessa verbala och ickeverbala språk hör de olika estetiska uttryckssätten. Estetisk kommunikation kan delas in i tre områden; auditiv(musik och ljud), kinestetisk (dans, drama och rörelse) och visuell (bild). Huvudämnet berör kunskapsteorier och teorier om språk, språkutveckling, medier och multimodalitet (Malmö högskola 2008). Som färdigutbildad KME-pedagog kan man arbeta på fritidshem, förskola och grundskola, med att integrera de teoretiska skolämnena via en multimodal undervisning som använder sig av de estetiska uttryckssätten. Detta för att fånga upp olika elevers sätt att ta in kunskap på samt att beröra olika individers sätt att uttrycka sig på. Genom att föra in multimodalitet i undervisningen stimuleras och berikas elevernas språkutveckling (Malmö högskola 2008). Detta då man genom multimodalitet kan hjälpa eleverna att utveckla sitt sätt att lära. Multimodalitet innebär att man arbetar på flera vis samtidigt. I vårt examensarbete fokuserar vi på kombinationen av de estetiska uttryckssätten.

Huvudämnet KME (Kultur, media och estetik) behandlar även ämnena kulturanalys samt det omgivande mediasamhället. Om man i Nationalencyklopedin slår upp begreppet *kultur* avser det *i vid mening resultatet av all mänsklig verksamhet* (NE 2010). Det kan man koppla samman med att människan har ett grundläggande behov att känna sig inkluderad i olika grupper och att känna samhörighet. I vårt examensarbete tar vi upp teori knutet till inkludering. I Malmö högskolas KME-manschett presenteras huvudämnet (Malmö högskola, 2008:6) och i den skriften finns en formulering som beskriver just detta;

Skolans samhällseliga uppdrag delas ibland polemiskt upp i ett kunskaps- och ett demokratiuppdrag. Bägge dessa uppdrag måste tas på allvar, men lärararbete i ett kulturellt heterogent samhälle handlar allt mindre om enkelriktad undervisning och allt mer om att utveckla goda lärandemiljöer och understödja elevers lärande... Dessa förhållanden avspeglas särskilt på det kunskapsfält som vi inledningsvis kallade lärande i en social kontext och som bland annat behandlar yrkesverksamhetens samhällsuppdrag och värdegrund, skolutveckling, ungdomars socialisation och kulturmönster, pedagogiskt ledarskap, specialpedagogik, gruppdynamik, konflikthantering och bedömning

Citatet synliggör vikten av inkludering och pedagogens roll i en läromiljö. Man vill gå ifrån den enkelriktade undervisningen och närma sig en utveckling av lärandemiljöer och på så vis understödja barns lärande. Den traditionella enkelriktade undervisningen domineras av skrift- och talspråket. Vi vill som blivande KME-pedagoger belysa vikten av en jämlikhet mellan de olika språken. Då barn lär sig att uttrycka sig multimodalt hittar de sitt sätt som de själva anser sig bäst förmedla och ta in budskap på. KME- pedagogiken tillskriver alla språks lika värde.

Definitionen *läs- och skrivsvårigheter* (vår kursivering) är något man kommer att stöta på när man arbetar med läs- och skrivinläring. Eftersom vi vill undersöka ett inkluderande perspektiv i undervisningen kommer vi även gå in på detta ämne. Vi kommer inte att fördjupa oss i ämnet. Dock anser vi att det är relevant att beskriva då en inkluderande läs- och skrivundervisning behandlas i arbetet. Genom att erbjuda en bred undervisningsrepertoar gällande de olika språken kan man nå de barn som har läs- och skrivsvårigheter. Genom att i undervisningen erbjuda barnen en möjlighet att få uttrycka sig genom andra språk än just tal- och skriftspråk skapar man en inkluderande miljö. Barnen kan genom multimodala övningar hitta sitt sätt att uttrycka sig på. Efter hand kan man plocka in läs- och skrivövningar som är kombinerade med de estetiska språken, som i stadig undervisningstakt kan ge möjligheten att nå barn med läs- och skrivsvårigheter.

## 3.2. Den kommunikativa människan

Människan kommunicerar med sin omvärld på en rad olika vis. Kommunikationen är alltid *medierad*, med detta menas att det alltid sker genom språkliga uttrycksformer eller kanaler. Kommunikation kan exempelvis ske genom litteratur, bild, dans, rörelse, musik, film och

samtal. Vi kommunicerar och förmedlar budskap via ickeverbala och verbala kanaler. Alla dessa olika uttryckssätt kan vi därför benämna som *språk* (Garme 2010).

Utvecklingspsykologen Lev Vygotskij (1896-1934) menar att barn utvecklar sina kognitiva färdigheter genom samspel med andra. Han förespråkar även att språket har en betydande faktor i barns lärande och är ett viktigt redskap för att utveckla den kognitiva förmågan. Då barnet vid en viss ålder upptäcker symbolfunktionen förenas tänkande och tal (Evenshaug & Hallen, 2001).

På senaste tiden har det i skolvärlden talats mycket om *det vidgade textbegreppet* då man för en diskussion om människans olika språk (uttryckssätt) och medier. Diskussionen kring detta begrepp lägger inte enbart fokus på skriftspråket som väg till kunskap, utan även att en bild eller dans likasåväl kan förmedla ett budskap (Garme 2010, Myndigheten för skolutveckling 2007).

Lökken (2006) diskuterar begreppet estetik som sinnesbaserad kunskap. Hon framhåller likheterna mellan benämningarna fenomenologi och estetik. Lökken (2006) visar på att fenomenologin och estetik har gemensamma kvaliteter. Båda baserar sig på en sinnesbaserad kunskapssyn, men där finns även olikheter emellan dem. Författaren visar på att estetiska aktiviteter dessutom ses som språk eller kommunikation, vilket tillför estetiken en annan dimension. Lökken (2006:24) belyser estetikens kvaliteter: ”Upplevelser utvidgar förnimmelser och känslor, men estetisk aktivitet präglas dessutom av en form som används för att kommunicera något”.

Lökken (2006) nämner filosofen Maurice Merleau-Pontys variant av *fenomenologi* som utgår från människans kropp och förnimmelseförmåga det vill säga perception. De likheter som finns mellan estetik och perceptionsfenomenologin är att de både baserar sig på synen om sinnesbaserad kunskap och erfarenheter. Författaren hävdar att en viktig punkt i både estetik och fenomenologin är att visa på att människan lär sig på flera olika vis (Lökken 2006). Fenomenologi beskriver och tolkar i allmän bemärkelse människans subjektiva upplevelser. Perceptionens fenomenologi har sin utgångspunkt i den mänskliga kroppen. Människokroppen med dess perception, tankar, förnimmelser, motorik, fysiologi och känslor är i ständigt samspel med andra människor, platser och föremål. Begreppet perception är kroppsligt med element av tolkning.

### 3.3. Den multimodala människan

I vår kommunikation förmedlar vi budskap med hjälp av en kombination av olika uttryckssätt. Ett exempel kan vara att vi kombinerar musik, skriftspråk och verbal sång. Vi är då multimodala i vår kommunikation. Varje uttryckssätt, varje budskap, bygger på och stödjer på så sätt ett annat uttryckssätt och ett annat budskap. De olika uttryckssätten är dialogiskt länkande till varandra. (Myndigheten för skolutveckling 2007).

Ericson (2000) nämner Howard Gardners teorier som har tagit fasta på att människan tar till sig kunskap på olika vis och det med en kombination av *sju intelligenser*. De sju *intelligenserna* delas upp på följande; språklig, musikalisk, logisk-matematisk, spatial (rumslig), kroppslig-kinestetisk, personlig inåtriktad samt personlig utåtriktad intelligens. Även Myndigheten för skolutvecklingen tar upp vikten av det multimodala lärandet: ”En central utgångspunkt i såväl förskolans som grundskolans läroplaner är att vi lär oss med alla sinnen. Vi är multimodala och dialogiska i lärandet” (Myndigheten för skolutveckling, 2007:9).

### 3.4. Den kulturella människan

Människan är känd för att vara ett flockdjur och trivs oftast bäst tillsammans med andra. Under vår levnadstid spenderar vi större delen i olika gruppkonstellationer. Enligt Lars Svedberg(2007) är det existentiell näring till vår identitet som vi letar efter. I skolans värld är det viktigt att ha kunskap om varför det är viktigt att ha kännedom om hur vi som individer kan påverka grupper och om hur vi som individer blir påverkade. Enligt Svedberg (2007) är människan en varelse som behöver förekomma i kollektiva kontexter.

Vilken grupp man vill inkluderas i eller känna samhörighet med skiftar, beroende på vilka syften och funktioner vi har och eftersträvar. Skolan kan vara en väldigt utsatt sektor, där det förekommer exkluderingar och inkluderingar (Svedberg 2007). I KME-manschetten uttrycks detta på följande: ”Kunskaper om omvärlden och oss själva är inte statiska, utan

skapas och omskapas i samspel med andra. Lärande sker alltid i en social kontext, vilken inte endast har betydelse för lärandet utan också är en del av detta lärande”( Malmö högskola, 2008:3)

### 3.5. LTG-metoden

LTG-metoden togs fram på 1970- talet av Ulrika Leimar. Hon menade att LTG-metoden är ett förhållningssätt till barns språkliga utveckling. LTG är en förkortning som står för Läsning på Talets Grund. När man undervisar utifrån LTG-metoden får barnen i samverkan med lärare uttrycka sina tankar och erfarenheter, genom gemensamma samtal och diskussioner. Man använder i detta fall läraren som en sekreterare som för ned barnens tankar på papper eller tavla. Detta för att barnen själva ska kunna följa med i det pågående förloppet när tal blir till skrift. Barnen har nu möjlighet att se texten växa fram vokabler efter vokabler, ord efter ord. Till slut blir resultatet en hel text.

Barnen får då klarhet i att det man har språklat förvandlats till meningar på ett papper.

Sambandet mellan ögat och örat blir väldigt tydligt genom denna metod. Detta understryks av Leimar (1974:45): ”LTG-metoden bygger på att barnen gradvis får ökad förståelse för ljud/bokstavsprincipen samt de specifika egenskaper som utmärker skrivet språk”

En fördel med LTG-metoden är att det anses vara väldigt lätt att tyda dessa texter då förförståelsen är så stor. Dessa komponerade skrifter eller dikteringar rekommenderas att börja med tidigt i början på skolstarten. ”Genom att man bygger upp textmaterialet utifrån barnens omedelbara iakttagelser och erfarenheter, transporterar dem från talet till skrivet språk och därefter gradvis analyseras texten till minsta lilla beståndsdelar, *upplever* barnen att texten betyder något”(Leimar 1974)

Tillsammans kan elever i en klass arbeta med att komponera en egen historia om exempelvis vilka leker som är roliga att delta i på skolgården. Enligt Leimars (1974) metod delas den in i fem faser; samtalsfasen; dikteringsfasen, laborationsfasen, återläsningsfasen och efterbehandlingsfasen. I vårt examensarbete fokuseras det främst på dikteringsfasen

samt efterbehandlingsfasen. Detta då vi funnit att dikteringsfasen samt efterbehandlingsfasen har en del kvaliteter som man utifrån ett KME-pedagogiskt perspektiv kan utveckla och anpassa till ett multimodalt lärande. I dikteringsfasen ingår det att man ska samtala om olika upplevelser som man har varit med om. Barnen ska enas om vilka eller vilken mening pedagogen skriver ner på tavlan eller ett stort block.(Leimar 1974).

Genom att exempelvis dela in barnen i mindre grupper och låta dem presentera egna gestaltningar i form av exempelvis en pjäs har man berört de barnen som annars har svårare att lära sig arbeta visuellt. Genom att kombinera det visuella, auditiva och kinestetiska kan pedagogen förebygga risken för att inte utelämnas en elev då pedagogen har täckt in nästan alla sinnen. ”I det gemensamma arbetet upplever de sig som medspanande författare. Text vill förmedla något - den har ett budskap. Barnen får lära sig att det också för dem är möjligt att skriva texter som berör, roar och lär” ( Björk & Liberg, 2006:100).

Citatet påvisar hur viktigt det är att barnen känner sig delaktiga. Genom att eleverna får vara kreativa i sina texter blir skapandet mer stimulerande. Dikteringsfasen som vi tidigare nämnt är ett exempel där eleverna är mer delaktiga. Leimar uttrycker sig så här gällande dikteringsfasen. ”Dikteringsfasen ger barnet tillfälle till fri undersökning. Varje barn får möjlighet att se efter sin förmåga iaktta och undersöka sambandet mellan talade ljud och skrivna tecken” (Leimar, 1974: 90).

Enligt målen i Lpo94 står det att ”skolan skall sträva efter att varje elev skall utveckla nyfikenhet och lust att lära. Eleven ska utveckla sitt eget sätt att lära samt utveckla tillit till sin egen förmåga” (Skolverket, 2009:10). Detta kan man göra genom att arbeta multimodalt. Om pedagogen har en barngrupp som är inskolad i hur man går tillväga i dikteringsfasen kan pedagogen förslagsvis använda sig av en diktafon som hjälpmedel för att göra det mer intressant. Detta KME-pedagogiska inslag i undervisningen stimulerar ett auditivt tillvägagångssätt. Diktafonen kan fungera som ett hjälpmedel då barnen själv i mindre grupper får lov att fritt komponera egna, kortare berättelser. Pedagogen skulle då kunna arbeta med mindre grupper och eleverna kan komponera egna berättelser som de senare får redovisa för övriga klasskamrater. De kortare berättelserna kan skrivas ner på tavlan så att alla elever följer förloppet från muntligt till text. I detta moment kan man använda sig av en reception. Reception är också ett verktyg som används flitigt inom KME-

pedagogiken. Reception innebär att eleverna får lov att reflektera, ta in och säga vad de har varit med om och sett. Då eleverna diskuterar sina tankar kring ett skapande kan det som först verkar vara abstrakt bli mer konkret hävdar Leimar (1974).

I efterbehandlingsfasen får barnen skriva de ord de kan på separata papper och sedan teckna en bild som föreställer föremålet. I detta ögonblick skulle pedagogen kunna ta det ett steg längre. Detta genom att låta eleven leta fram bilder i tidningar, klippa ut bokstäver och använda sig av fantasin för att skapa föremålet utifrån ordet som eleven kan. Genom att låta eleverna få skapa egna bokstäver med hjälp av lera kan barnet få känna på bokstavens form vilket kan stimulera de barnen som inte lär sig bäst auditivt. Barnen får nu en känsla för bokstaven, hur den ser ut, hur den upplevs och befäster kunskapen om bokstaven. Lökken (2006) belyser att det är i kroppens perception som den mest direkta och omedelbara upplevelsen äger rum. Att känna sig fram med händerna, med kroppen informerar vår perception om det vi upplever med våra sinnen. En omedelbar tolkning träder in oavsett om vi lägger ord på det eller inte.

### 3.6. Läs- och skrivsvårigheter i skolvärlden

Resultat från Skolverkets nationella utvärderingar mellan åren 1992 och 1995 indikerar att en elev av sex misslyckas med sin grundläggande läsinlärning. Det är oroväckande siffror som rör en av skolsystemets största utmaningar: Hur når man elever med läs- och skrivsvårigheter? (Myndigheten för skolutveckling 2007).

Läs- och skrivsvårigheter syns ofta tidigt och man kan redan i förskoleåldern få syn på tecken på kommande problem (Myndigheten för skolutveckling 2007). När eleverna senare når grundskolan kan läs- och skrivförmåga skilja sig mycket åt i klassen. Därför är det viktigt att pedagogen har kunskap om läs- och skrivmetodik. Frågan som vi ställer oss är hur man på ett inkluderande sätt kan nå alla elever i en klass då man bygger upp läs- och skrivförmågan med hjälp av KME-pedagogik.

John Dewey var en amerikansk filosof och pedagog. John Dewey myntade uttrycket *learning by doing* som har kommit att användas i flera olika sammanhang (NE 2010). Begreppet *learning by doing* kommer väl till pass då det involverar både lärare och elever

aktivt. *Learning by doing* kopplar an till att man lär sig genom att praktisera teori. Genom reflektion och analysering av problemen ska man kunna finna en resonabel lösning.

Glentow (2006) understryker vikten av att pedagogen arbetar med övningar som stärker elevernas självkänsla, så att eleverna i undervisningen får känna ”jag- kan-upplevelser”. Eleven måste känna och tro att han eller hon kan klara av övningar i läs- och skrivundervisningen för att kunna utveckla läs- och skrivförmågan.

En inkluderande klassrumsmiljö strävar efter att undervisa och fånga upp alla de elever som befinner sig i samma klass. Barn med läs - och skrivsvårigheter behöver extra stöd från pedagogen så att eleven kan få en möjlighet till att känna sig säker på den egna läs- och skrivförmågan. Gemensamma kvaliteter i empirin betonade att en långsammare och repetitiv läsundervisning stödde barn med läs – och skrivsvårigheter.

Birgit Druid Glentow (2006) anser att en medveten och strukturerad undervisning och läsning, som sker i lagom takt, möjliggör en utveckling av läs- och skrivförmågan hos de barn som har svårigheter med detta. Hon understryker även att övningar som stärker barnens självkänsla är ett viktigt element i undervisningen. Till en början kan dessa vara övningar som har mycket lite med läs- och skrivmoment att göra då man vill att eleven ska få uppleva en ”*jag-kan-känsla*” . Så småningom kan man plocka in läs- och skrivmoment i övningarna. Denna typ av övningar kan stimulera kreativiteten och lusten hos eleverna och därmed skapa ett intresse för läsning. Här kan man få in de estetiska uttryckssätten som i undervisningen kan stimulera, tillgodose olika behov och inlärningsstilar och som kan väcka lust hos eleverna (Glentow 2006).



## 4. Metod

Vi har valt att i vår undersökning använda oss av en kvalitativ metod. Den kvalitativa metoden innefattar att man grundligt utforskar ett visst område och hur de inblandade personerna tolkar sin situation. Fokus ligger på förloppet och i vilket sammanhang situationen uppstår. Målet med en kvalitativ undersökning är att beskriva en situation, mer än att vetenskapligt bevisa något.

Den kvalitativa metoden förespråkar ett helhetsperspektiv och förespråkar ett synsätt där det inte bara behöver finnas ett rätt svar. Metoden baseras inte på statistik, som en kvantitativ metod, utan snarare på sociala kontexter. Som forskare måste man ta ställning till vilken undersökningsmetod, datainsamlingsmetod samt teoretiskt perspektiv man vill påbörja sin undersökning utifrån (Eneroth 1984).

### 4.1. Intervjun som metod

Gällande datainsamlingsmetod har vi valt att samla in empirisk data genom skriftliga intervjuer som skickats via e-post. Vi skickade ut intervjufrågorna till tolv pedagoger. Anledningen till att vi valde att skicka ut frågorna via e-post var att de personer vi har valt att intervjua inte finns i vår omnejd. Vår empiri grundar sig på fem intervjurespondenters skriftliga svar.

Vår analys av respondenternas svar fördröjdes innan svaren returnerades via e-post. Bergquist, Lövheim och Sveningsson (2003) belyser denna typ av problematik som uppstod. Att skicka ut en intervju via e-post kan vara bra, men det finns en risk för att svarsfrekvensen blir mindre när man använder sig av utskick via e-post, vilket vi upplevde med våra respondenter. Vi har undvikit att skicka samma intervju flera gånger då detta kan

liknas vid spamming. Spamming är en internetjargong som betyder att man får oönskad information eller reklam till sin e-post (Bergquist, Lövheim & Sveningsson 2003).

Vi har valt att utgå från Eneroths (1984) väsensmetod som är en datasammanfattande metod. Väsensmetoden kopplar samman alla intervjusvar som pekar i samma riktning. Man analyserar de delar från intervjun som har liknande svar eller samma svar på en intervjufråga. Detta då man vill få syn på orsaker till att intervjupersonerna har svarat som de har gjort.

## 4.2. Undersökningsgrupp

Som ovan nämnt består vår empiri av fem respondenter. Personerna som vi har valt att intervjua är pedagoger som är behöriga att undervisa i läs- och skrivinlärning och som alla har en högskoleutbildning bakom sig. Personerna är väl insatta i LTG-metoden, men alla undervisar inte för tillfället genom metoden. Pedagogerna arbetar antingen som fritidspedagoger, förskolepedagoger eller grundskolepedagoger. Vi har använt oss av fingerade namn, detta för att värna om respondenternas integritet. Nedan följer en kort beskrivning av pedagogerna, vad de heter och var de arbetar.

Cornelia är utbildad fritidspedagog samt grundskollärare. Hon arbetar i en förskoleklass i Skåne. Cornelia har efter sin examen på lärarutbildningen arbetat två år i verksamheten. Carina är utbildad grundskollärare och arbetar i en årskurs ett på en skola i Småland. Carina är den av respondenterna som har längst erfarenhet då hon arbetat inom yrket i trettio år. Malin har en dubbel behörighet som förskollärare och grundskollärare, och arbetar i en förskoleklass i Halland, där har hon arbetat som förskollärare sedan fyra år tillbaka. Sandra är utbildad grundskollärare och arbetar i en årskurs ett i Halland där hon som behörig lärare har arbetat sedan två år tillbaka. Ellinor är utbildad grundskollärare och arbetar i en årskurs två i Dalarna och har nu fyra års erfarenhet av läraryrket.

### 4.3. Forskningsetiska krav

Vi har tillsammans studerat de forskningsetiska krav som Malmö Högskola rekommenderar, inför utskicken av intervjufrågorna. För att värna om intervjupersonernas integritet har vi använt oss av fingerade namn. Vi har endast publicerat de personer som inte dragit tillbaka sin önskan att medverka. Alla personer som valt att delta har blivit grundligt informerade att arbetet kommer att publiceras och bli tillgängligt via Internet.

De krav som ställs då man involverar människor i ett projekt och som man ska förmedla till de människor som man engagerar i sitt arbete är;

1. *Informationskravet.* Forskaren skall informera de av forskningen berörda om den aktuella forskningsuppgiftens syfte.
2. *Samtyckeskravet.* Deltagare i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin medverkan.
3. *Konfidentialitetskravet.* Uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem.
4. *Nyttjandekravet.* Uppgifter insamlade om enskilda personer får endast användas för forskningsändamål.( [www.vr.se](http://www.vr.se))

### 4.4. Genomförande

Vi har samlat empiriska data via intervjuer. Vi började med att sammanställa intervjufrågor utifrån vår problemställning. Vi studerade de forskningsetiska krav som krävs för denna typ av undersökning. Efter det skickade vi ut intervjufrågorna (se Bilaga 1) till vår undersökningsgrupp via e-post. Sedan arbetade vi med datasammanställning samt analys av de svar vi fått returnerat av våra fem respondenter. För att kunna binda samman vår

problemställning med vårt syfte knöt vi an vår analys till teoretisk tolkning (litteraturstudium) i resultatdelen.

# 5. Resultat, analys och diskussion

## 5.1. Resultat

I alla svaren fanns det en positiv tendens gällande LTG-metoden och man kunde hitta gemensamma kvaliteter i svaren. De intervjuade pedagogerna fick reflektera över de estetiska uttryckssättens funktion i undervisningen och huruvida estetiska uttryckssätt kunde fungera kompletterande i undervisningen då man lär barn läsa och skriva (intervjufrågor se Bilaga 1). Nedan följer citat som fångar upp begreppen *estetiska uttryckssätt* och *läs- och skrivinlärning*.

Olika elever lär på olika sätt. Det finns flera olika inlärningsstilar och alla passar inte alla. Oftast passar en eller flera en elev bättre, vilket innebär att när du som lärare undervisar i en klass så har du tjugofem elever som alla lär lättast på olika sätt och därför är det viktigt att du som lärare tar med så många olika inlärningsstilar som möjligt för att alla elever ska ha så stor chans som möjligt att lära efter deras egen förmåga (Sandra)

Jag tror att båda delarna kan gå hand i hand. Det är inte alla elever som kan ta till sig kunskap genom att enbart sitta och lyssna. Det finns även de som lär sig bättre genom att delta aktivt och för en del skapar det mer intresse för uppgiften. En del kommer kanske ihåg saker de lär sig genom att själva ha gjort det. De kan tänka tillbaka på vad de varit med om och får på så sätt en praktisk kunskap (Ellinor)

”Ju fler sinnen som man använder desto bättre befäster man lärandet.” (Carina)

”Alltid bra att kreativiteten, som finns naturligt hos barnen ingår” (Cornelia)

”Jag tror bara att det är fantasin som sätter stopp för möjligheterna att integrera.” (Sandra)

Begrepp som sinnen och praktisk kunskap nämndes. Vidare nämndes det att många elever tar inte enbart in kunskap genom att sitta och lyssna. Annat som nämndes var att vissa barn

förstärker förmågan att komma ihåg saker efter att praktiskt ha gjort något. Flera sinnen innebär att större del av kroppen och hjärnan aktiveras, vilket enligt de fem pedagogerna ansåg leder till bättre inlärningsförmåga

I empirin påträffades andra gemensamma likheter när kombinationen av estetiska uttryckssätt och läs- och skrivmetodik behandlades. En gemensam kvalitet var området inlärningsstilar. Det nämndes i empirin att barn lär på olika sätt och att ett sätt inte passar alla barn. Vidare nämndes det att olika inlärningsstilar samt att en viss inlärningsstil eller en kombination av olika inlärningsstilar kan hjälpa en elev att ta in kunskap. Att barn lär efter deras egen förmåga berördes också. En av de intervjuade pedagogerna som arbetar med förskolebarn nämnde vikten av att läsa högt. Barnen får göra övningar i finmotorik för att stödja läs- och skrivutvecklingen. Samtliga ansåg att de estetiska uttryckssätten kunde fungera bra som komplement i en undervisning där det finns barn med olika utvecklad läs- och skrivförmåga.

Hur kan man då som pedagog arbeta med de estetiska uttryckssätten då man lär barn läsa och skriva? Samtliga fem respondenter delgav olika tips och idéer samt hur man kunde arbeta med kombinationen (se nedan).

- Låta eleverna måla bilder och skriva till.
- Låta eleverna använda tidningar och klippa bilder och bokstäver.
- Låta eleverna skriva manus i grupper. Sedan får eleverna spela upp sitt innehåll som en pjäs utifrån sitt manus.
- Låta eleverna använda sig av en händelsebok. Ett exempel på detta kan vara att ha ett ”upplevelseprojekt” på en lekplats med olika kreativa och estetiska moment. Dessa får eleverna sedan rita och berätta om i sin händelsebok.
- Låta eleverna gemensamt läsa en bok och sedan spela upp bokens innehåll i en sketch/pjäs eller dialog av något slag,
- Låta eleverna utifrån en bok få rita vad de ser och möjligen skriva någon liten text under från boken.
- Låta eleverna sjunga en visa som lästs ur en sångbok.

I intervjun frågade vi respondenterna om de ansåg att LTG-metoden främjar att arbeta inkluderande eller exkluderande med elever. Respondenterna ansåg att alla elever är delaktiga i läs- och skrivinlärningsprocessen via LTG-metoden. Eleverna kan själva identifiera sig med vilka meningar de har bidragit med i den komponerade texten. Nedan följer utdrag från vår undersökning. Respondenterna fick analysera om de ansåg att LTG-metoden främjar begreppet inkludering (intervjufrågor se Bilaga 1).

”LTG är inkluderande. Metoden bygger på att varje elev är delaktig i texterna. Alla känner igen sin egen mening”(Ellinor)

”Inkluderande. LTG bra metod för alla, eftersom det innebär mycket gemensamma samtal kring ämnen som angår barnen” (Cornelia)

”Jag tycker det är en inkluderande metod då alla barnen deltar”(Malin)

”Jag anser att LTG-metoden är inkluderande” (Sandra)

”Man måste ha en långsammare inläring. Repetera tills eleven blir säker innan man går vidare och träna momentet på olika sätt.” (Carina)

”Jag har aldrig arbetat med det rent praktiskt, men jag tror att det är viktigt att låta barnen jobba efter egen takt. Alla lär sig olika snabbt och det borde vara en självklarhet att man får arbeta efter egen förmåga och prestation” (Malin)

”Vi har en förskoleklass, så vi vet inte om de har lässvårigheter ännu. Vi tränar barnens finmotorik och vi läser mycket för alla barnen” ( Cornelia, grundskollärare)

Enligt respondenterna kan en pedagog som använder sig av LTG-metoden bejaka elevernas intresse och knyta an till det svenska språkets uppbyggnad när det handlar om skiljetecken,

stor bokstav och mellanrum (Björk & Liberg 2006). Samtliga i undersökningen underströk pedagogens roll. De berörde även att en integrering mellan läs- och skrivmetodik och de estetiska uttryckssätten skulle kunna gagna eleverna. Samtliga i undersökningen nämnde att en sådan kombination av områden skulle kunna hjälpa eleverna att få så stor chans som möjligt att ta till sig kunskap.

Att eleverna får en chans att uttrycka sig multimodalt via andra uttryckssätt ansågs stödja elevernas chans till aktivt deltagande under undervisningen. Istället för att bara sitta och lyssna under lektionen kan andra uttryckssätt stimulera det aktiva deltagandet.

Användandet av olika sinnen ansågs hjälpa till att befästa lärandet bättre.

Utifrån undersökningen kan det avläsas att respondenterna anser att de var positivt inställda till metoden.

Respondenterna menar att sambandet mellan tal och skrift blir extra tydligt i dikteringsfasen då man exempelvis ser sambandet mellan skiljetecken, stor bokstav efter punkt och slutligen får ett sammanhang. Eleverna har en chans att förstå händelsen då de visuellt och auditivt kan följa förloppet. Det svenska språkets uppbyggnad framträder tydligt.

Genom att utgå från personliga erfarenheter anser våra respondenter att man genom nyfikenhet kan skapa egna texter och förståelsen kan då bejakas ytterligare av att man lär av varandra.

Nedan följer utdrag från vår undersökning. Respondenterna fick analysera om vad de ansåg om LTG-metoden (intervjufrågor se Bilaga 1).

Fördelar med metoden är att den är mer flexibel och att den bygger på barnens egna texter, som ger ett naturligt förhållande till texten. Eleverna blir duktiga på att skriva med en röd tråd och på att använda mellanrum mellan orden, stor bokstav och skiljetecken. Eleverna blir också duktiga på att förstå vad en mening är. Ltg-metoden ger mycket lästräning. Nackdelarna med LTG-metoden är att det kan kännas lite "tjatigt" att producera nya texter varje vecka. (Carina)

Jag anser att detta är en bra metod. Det är jätteviktigt att ta del av elevernas tankar och idéer. Inte minst för att fånga upp deras intresse. Det finns de elever som har svårt att få ingång sitt skrivande och sitt läsande eftersom de inte förstår innehåll eller så är innehållet inte intressant. Exempelvis om en elev finner ett stort intresse i hundar och inte vill skriva om någonting annat, anser jag att man ska ta till vara på elevens intresse. Om eleven får börja skriva om hundar, så kanske svårigheten att börja skriva, släpper. En nackdel kanske blir att eleven enbart vill skriva om hundar och inget annat. Men jag tror att metoden är bra för att "lösgöra" svårigheter samt att ta del av olika intressen (Ellinor)



”Jag har jobbat med den tidigare (som lågstadielärare). Bra och naturlig metod att lära sig läsa. LTG skapar nyfikenhet att lära läsa o skriva, då metoden utgår från barnens eget språk” (Cornelia)

”Då jag är behörig förskollärare har jag själv inte använt mig av metoden men jag känner till den. Jag anser att det är en bra metod att lära barn läsa och skriva, då man utgår från deras egen nivå. (Malin)

I empirin ovan kan man utläsa att respondenterna ser en fördel med metoden då de anser att den är flexibel och ger stort utrymme för det visuella. Den mest framträdande fördelen som kunde utläsas var att respondenterna ansåg att LTG-metoden är demokratisk. De nackdelar med LTG-metoden respondenterna fann var att metoden kunde uppfattas som upprepande, då vissa elever kan ha svårt för att ta till sig kunskap som mestadels är auditiv. Barn som lär sig på ett mer kinestetiskt plan eller visuellt kan komma i kläm.

## 5.2. Analys och teoretisk tolkning

Man kan från vår empiri utläsa att pedagogerna såg fler fördelar än nackdelar med LTG-metoden. Eftersom alla barn lär sig olika kan det bli väldigt jobbigt för de elever som lär sig bättre genom att studera visuellt eller kinestetiskt, att koncentrera sig på det auditiva som skapas. En KME-pedagog kan utveckla LTG-metoden med multimodala övningar, som erbjuder både auditiva, visuella och kinestetiska inslag. Ericson (2000:23) förklarar; ”Varje intelligens har sin specifika kärna som gör att människor uppfattar tänker, lär sig och minns på olika sätt och även använder olika symbolsystem”. Ericsson påvisar hur viktigt det är för pedagoger att ha det synsättet i undervisningen för att nå ut till alla elever.

Vi anser att pedagogen har stora möjligheter att pedagogiskt arbeta med alla kroppens sinnen i dikteringsfasen. Som blivande KME-pedagog anser vi att LTG-metoden har kvaliteter som kan tas vara på och utveckla för att undervisningen ska få ett så brett spektrum som möjligt.

Man kunde hitta en koppling mellan kropp och minnesförmåga i vår insamlade data.

Det verkade finnas en koppling mellan de estetiska uttryckssätten och sinnena eller kroppen som en väg till kunskap. Förmågan att tänka tillbaka på något som de har varit med om, talar för att människan tar in kunskap genom hela kroppen och dess sinnen. Synen på praktisk kroppskunskap stöds av John Dewey (1859-1952). Ett bekant och myntat uttryck som vi tidigare nämnt är *learning by doing*. Dewey menade att barnet inte bara befäster lärandet teoretiskt utan måste få uppleva teorin i praktiken (NE 2010).

I analysen av det empiriska materialet fanns benämningar såsom praktisk kunskap, sinnen samt begrepp som berörde minnesförmåga och kropp. De estetiska uttryckssätten verkade hänga ihop med en förmåga att ta in kunskap via kroppen och perceptionen. Lökken (2006) visar på att perceptions fenomenologi och estetik har gemensamma kvaliteter. Båda baserar sig på en sinnesbaserad kunskapssyn, men där finns även olikheter mellan dem. Författaren visar på att estetiska aktiviteter dessutom ses som språk eller kommunikation, vilket tillför estetik en annan dimension. Lökken (2006:24) belyser estetikens kvaliteter: ”Upplevelser utvidgar förnimmelser och känslor, men estetisk aktivitet präglas dessutom av en form som används för att kommunicera något”.

Benämningen ”Det vidgade textbegreppet” styrker en vidgad syn på uttryckssätt och kunskap. Benämningen argumenterar för att det är lika viktigt att man kan läsa och skriva såsom det är att kunna läsa av bilder och vad de vill förmedla. Innan de yngre barnen har knäckt läskoden är exempelvis bilder ett sätt att kommunicera med omvärlden (Garne 2010.)

”För barn som ännu inte lärt sig att läsa och skriva är bilder, siffror, bildsymboler och foton likaväl som bokstäver och skrivna ord en visuell kommunikation” (Garne, 2010:23). Språket är ett symbolsystem som människor använder för att kommunicera. Det finns flera olika sätt att kommunicera på, vilket har nämnts i flera förgående avsnitt. Språket är även ett redskap för tänkandet vilket Lev Vygotskij stödjer (Evenshaug & Hallen 2001).

Liberg nämner att man skulle med fördel använda sig av barns bildskapande förmåga när man arbetar med tidig läs- och skrivinläring. Vissa barn har när de börjar skolan en bättre utvecklad visuell förmåga än verbal. Det kan man använda sig av och samtala om deras bilder, vilket kan leda till att de med tiden börjar skriva bildtexter. Bildskapande kan också fördjupa läsoplevelsena. När barnen får måla utifrån sina inre bilder av läsningen, kan det bli en utgångspunkt för samtal i klassen (Liberg 2007)

Vi lever i ett mediasamhälle där mängder av information sänds ut till omvärlden i olika former. Det är essentiellt att eleverna i skolan har lärt sig att agera multimodalt för att kunna ta in och även själva förmedla ett budskap.

Respondenterna ansåg att LTG- metoden är socialt inkluderande då man använder sig av samtal. Genom att komplettera metoden genom att arbeta med estetiska inslag blir metoden mer heltäckande. ”Det förefaller som att begreppet redan på många sätt kommit att omtolkas, när det används av nya aktörer med olika intressen. Inkludering har kommit att bli ett ”plusord”, dvs. laddat med ett positivt värde och således vill fler och fler lägga beslag på det” (Myndighet för skolutveckling, 2007:9).

KME-pedagogiken vill sätta begreppet inkludering in i en autentisk praktik. Pedagogiken tar fasta på att alla lär på olika vis, och därför bör inkludering vara en självklar del i undervisningen. På så vis kan alla elevers behov tillgodoses. Allt fler i skolvärlden anammar begreppet inkludering utan att lägga ett verkligt värde i praktiken. Det är viktigt att i undervisningen låta varje barn utgå från sin förmåga, eftersom vi alla har olika inlärningsstilar och begåvningar. Detta tankesätt speglas i all respons som man kan hitta i empirin. Denna syn stödjer att de estetiska uttryckssätten skulle kunna fylla en funktion i läs- och skrivinläring. Gardners syn stödjer idén att kombinera olika uttryckssätt i undervisningen. Det skulle tillgodose elevernas olika behov och olika sätt att bearbeta information på (Ericson 2000).

Glentow (2006) belyser att pedagogen bör planera sin undervisning utifrån elevens förutsättningar och kunna anpassa uppgiften till eleven. Pedagogen bör själv ha tillräckliga kunskaper om stoffet som tas upp i undervisningen samt en genomtänkt metodik. KME-pedagogik och svenska är språkämnen och det är viktigt att man i undervisningen har kunskap om undervisningsstoffet. Om man tittar på respondenternas exempel på hur man kan arbeta med estetiska uttryckssätt tillsammans med läs- och skrivundervisning så bör man ha en genomtänkt metodik. Därför behöver pedagogen vara insatt i de estetiska språken, i läs- och skrivinlärningsmetodik samt hur man arbetar multimodalt. Att låta eleverna sätta upp en pjäs, skapa i bild eller musik är exempel som respondenterna arbetat med då de har kombinerat de estetiska uttryckssätten med läs- och skrivinläring. Ju mer kunskap om metodik en pedagog har ju fler redskap kan man föra in i undervisningen. Om en pedagog

inte har kunskap om de olika språken samt en genomtänkt metodik gällande både läs- och skrivinlärning och hur man arbetar multimodalt kan övningarna bli väldigt bristfälliga.

## 6. Diskussion

Efter att ha fördjupat oss i vår frågeställning ” Hur kan man arbeta KME-pedagogiskt med LTG-metoden vid läs- och skrivinlärning på ett inkluderande sätt” har vi genom analyser av empirin kommit fram till ett resultat.

Alla respondenter ansåg att LTG-metoden är givande när det handlar om att lära barn läsa och skriva. En del barn upplever en låsning när de ska lära sig läsa och skriva. Därför kan det vara av stor vikt att eleven själv får välja vad den vill skriva om då det utgår från barnets egna sammanhang. Detta ger pedagogen en fantastisk inblick i vad barnen är intresserade av och kan därför bättre anpassa lektionen och kanske eliminera en del moment som pedagogen bedömer att barnen inte funnit roliga eller givande. Genom att i undervisningen erbjuda barnen en möjlighet att få uttrycka sig genom andra språk än just tal- och skriftspråk skapar man en inkluderande miljö, där barns olika behov att uttrycka sig tas på fasta i praktiken.

De personer som deltog i vår intervju ansåg att LTG -metoden är en inkluderande metod. Man ansåg det eftersom metoden utgår från gemensamma samtal kring ämnen som barnen själv upplevt. Att använda sig av LTG-metoden med hjälp av estetiska inslag ansåg mottagarna av intervjun vara en bra kombination.

Studiens resultat har vi upplevt som givande och intressant. En nackdel vi upplevde var att vi fick in färre respondenter än väntat. Vi skickade ut skriftliga intervjuer via e-post och som tidigare nämnt ligger det en väldigt liten press på mottagaren att svara. Då vi inte gjort en muntlig intervju förlorade vi chansen att direkt följa upp intervjusvaren med följdfrågor. Vi hade kunnat sända ut följdfrågor via e-post men ansåg att de svar vi fått var tillfredställande för vår undersökning. Vi anser att vi grundligt har analyserat intervjusvaren och har utifrån det kunnat dra slutsatser som stödjer vår problemställning. Vi vill genom vårt arbete anmärka på den traditionella svenskundervisningen där tal- och skriftspråket är de härskande språken. Genom undersökningen har vi kommit fram till alla de olika språken

bör värderas jämlikt. Det tar det vidgade textbegreppet fasta på, dock måste pedagoger införliva detta praktiskt i undervisningen.

Som tidigare nämnts läste vi en kurs tillsammans med SVM-studenter där vi fick arbeta multimodalt med läs- och skrivinlärning. Det var i den kursen som vårt intresse för läs- och skrivinlärning kombinerat med de estetiska uttryckssätten väcktes. Dessvärre fick vi bara samarbeta med SVM- studenterna i den kursen under vår utbildning, vilket vi beklagar då vi anser att både SVM-studenterna och KME-studenterna hade tjänat på ett längre samarbete. Kursen som vi läste hette ”Barn och ungas verbalspråksutveckling i en mångkulturell lärmiljö”. Utifrån kursens titel går det att utläsa en spegling utav verbal- och skriftspråkets dominans. Under slutseminariet diskuterade vi tillsammans med examinator Kent Adelman skrift- och verbalpråkets kulturellt tillskrivna status. De estetiska språkens status ligger tyvärr inte lika högt upp i hierkin. Alla språk bör tillskrivas samma värde och status (Adelman 2010).

Att arbeta multimodalt med skriv- och läsinlärning gynnar elevernas utveckling av den språkliga förmågan. Undervisning som baserar sig på ”det vidgade textbegreppet” utvecklar elevernas syn på språk och text. KME-pedagogiken kombinerat med läs- och skrivmetodik tar fasta på ”det vidgade textbegreppet” i praktiken och införlivar multimodalitet och de olika språken i undervisningen. LTG-metoden är en kollektiv kunskapsutveckling där eleverna i efterbehandlingsfasen får skapa bilder kring ett utvalt ord som samhör med bokstaven som ordet börjar på. Som KME-pedagog kan man utveckla detta arbetssätt genom att exempelvis låta eleverna skapa bilder och därefter sedan utöva en reception av de olika elevernas bilder. Under vår utbildning inom huvudämnet KME har vi arbetat mycket med reception av olika estetiska gestaltningar och uttryckssätt. Reception är när man reflekterar i diskussion över det man har sett och upplevt kring en skapelse, exempelvis en bild eller en installation. Vi som blivande pedagoger anser att metoderna kan komplettera varandra och är en viktig del i vårt kommande yrke.

Vi har åldersinriktningen grundskola och förskola i vår utbildningsprofil och vi kommer att komma i kontakt med läs- och skrivinlärning. Då är det viktigt att vi på ett framgångsrikt sätt kan kombinera de metoder vi har lärt oss under vår utbildning med en lämplig läs- och skrivinlärningsmetod.

Ett exempel på en inkluderande multimodal övning vi själva erfårit under utbildningen drevs under handledning av utbildade lärare som arbetar på enheten för KME på Malmö högskola. Övningen gick till på följande vis;

Ett antal elever står i en ring. Tillsammans sjungs en sång. En person får börja med att välja en rörelse. Personen ska sedan röra sig tvärs över ringen och välja ut en kamrat. Sedan ska kamraten som valts ut skapa en ny rörelse och göra samma sak som den som började. I övningen blir alla sedda samt att det finns en individualistisk sida av övningen, då man själv får välja rörelse. Genom övningen får man chans att välja ett uttryck som speglar den egna individen samtidigt som detta ses av gruppen. Alla blir sedda då man ställs i centrum när man utför sin valda rörelse samt att ögonkontakt måste uppstå mellan den som är i centrum och den som blir vald till att fortsätta övningen. Övningen fortsätter tills alla har fått skapa en rörelse och rört sig i ringen.

Vårt syfte med vårt examensarbete var att få syn på om hur man kan arbeta KME-pedagogiskt med läs- och skrivinläring på ett inkluderande vis. Då vi snart avslutar vår utbildning har vi funderat över hur vi yrkesmässigt kan integrera våra kunskaper i skolundervisningen. Vi har efter vår undersökning fått en fördjupad teoretisk kunskap om läs- och skrivmetodik.

Med vår insamlade empiri stöds vår problemställning kring LTG-metoden, estetiska uttrycksformer samt en inkluderande praktik. Detta har berikat vår syn på vår pedagogiska roll. Vår forskning knyter samman två pedagogiska världar i ett försök till att sammanfoga kunskaper som slutligen leder till en givande, bemötande och inkluderande undervisning.

Vår slutsats är att vi efter vår studie kommit fram till att eleverna gynnas av att arbeta mer multimodalt och kompletterande med de estetiska uttryckssätten genom LTG-metoden. Detta kan vi konstatera efter vår empiriska undersökning där fem respondenter fick svara på frågor gällande denna typ av kombination på ett inkluderande vis. Resultatet gav oss också förslag på hur man som pedagog rent praktiskt kan arbeta med de olika språken i en svenskundervisning

Med en socialt inkluderande undervisning kan man nå alla elever. Kunskap tas in genom olika sinnen. Perception är en kroppslig sinnesbaserad väg till vetande och därför är det viktigt att som pedagog att arbeta multimodalt då det fungerar inkluderande. Vårt arbete

visar att, genom att arbeta multimodalt ökar chanserna för att fånga upp alla elever i läs- och skrivundervisningen.

Ett förslag på kommande forskning kan vara att man undersöker hur man KME-pedagogiskt kan arbeta med läs- och skrivinlärning med inriktningen barn med svenska som andraspråk.

KME-pedagogiken förespråkar en ny syn på kunskap där de ickeverbala uttryckssätten är likvärdiga med de verbala. Traditionell undervisning fokuserar mer på det verbala och på skriftspråket. Detta medför att en del elever hamnar i en gråzon och kan känna sig exkluderade då inte pedagogen eller skolan har insikt om att en kombination av de estetiska uttryckssätten och den traditionella undervisningen kan vara en fungerande lösning.

Då vi har fördjupat oss i LTG-metoden har vi funnit att man kan arbeta med metoden ur ett KME-pedagogiskt perspektiv på ett inkluderande vis. Utifrån våra respondenters erfarenheter kunde vi sammanfatta exempel på hur man kan arbeta med kombinationen LTG-metoden och KME-pedagogiken. Vi vill med vårt arbete belysa vikten av att kombinera det multimodala lärandet med det traditionella lärandet då det gynnar eleverna.



# Referenser

- Berquist Magnus, Sveningson Malin & Mia, Lövheim (2003) *Att fånga nätet kvalitativa metoder för internetforskning* Studentlitteratur.
- Eneroth, Bo (1984) *Hur mäter man vackert? Grundbok i kvalitativ metod.* Akademitext, Stockholm.
- Ericson, Gertrud (2000) *Dans på schemat. Beskrivning och bedömning i ett estetiskt ämne,* Studentlitteratur AB, Lund.
- Evenshaug, Oddbjörn & Hallen, Dag (2001) *Barn- och ungdomspsykologi,* Studentlitteratur AB, Lund.
- Garme, Birgitta (2010) *Elever skriver,* Studentlitteratur AB, Lund.
- Glentow, Druid Birgit (2006) *Förebygg och åtgärda läs- och skrivsvårigheter - metodisk handbok,* Natur och kultur, Stockholm.
- Leimar, Ulrika, (1974) *Läsning på talets grund.* Liber. Lund
- Liberg, Caroline & Björk, Maj (2006) *Vägar in i skriftspråket.* Stockholm: Natur & kultur.
- Lökken, Gunvor, Haugen, Synnöve & Röthle, Monika (2006) *Småbarnspedagogik. Fenomenologiska och estetiska förhållningssätt.* Liber AB, Stockholm.
- Myndigheten för skolverket (2007) *Att läsa och skriva - forskning och beprövad erfarenhet:* ISBN:978-91-85589-36-4. Stockholm.
- Svedberg Lars, (2007) *Gruppsykologi om grupper, organisationer och ledarskap,* Studentlitteratur

## Muntliga källor

Adelmann, Kent. Slutseminarium 27/10-2010.

## Elektroniska källor

Lpo94, läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet,  
*Lpo94*

[www.skolverket.se](http://www.skolverket.se)

(Hämtat: 1/9-2010)

Malmö högskola (2008) *KME-manschett*:

<http://www.mah.se/upload/LUT/Enheter/KSM/manschetter/KME.pdf?epslanguage=sv>

(Hämtat: 9/10-2010)

Myndighet för skolutveckling,(2006) Cleas Nilholm, *INKLUDERING AV ELEVER*

*"I BEHOV AV SÄRSKILT STÖD"* – Vad betyder det och vad vet vi?

<http://hundochkatter.se/Inkludering%20av%20elever%20-%20Nilholm.pdf>

(Hämtat: 6/9-2010)

Nationalencyklopedin (2010)

<http://www.ne.se/learning-by-doing>

(Hämtat: 11/10-2010)

Vetenskapsrådet (2010) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. (19.2.2010)

[http:// www.vr.se](http://www.vr.se)

( Hämtat: 9/9-2010)

<http://www.ne.se/john-dewey>

<http://dspace.mah.se:8080/bitstream/2043/3577/1/Daniela%20och%20Theres%20examensarbete.pdf>

(Hämtat:28.10.2010)

# Bilaga 1. Intervjufrågor

Vi vill med hjälp av vår intervju stödja vår undersökning under aktuellt examensarbete. Arbetet kommer att handla om läs- och skrivinlärning med sikte på LTG metoden samt Storboksmetoden. Då vårt huvudämne är KME ( Kultur, medier och estetik) vill vi koppla de estetiska ämnena till läs - och skrivundervisning.

Du som deltagare har rätt att vara anonym om du vill, ditt namn kan om du önskar stå med figurerat namn. Du kan när som helst kontakta oss för att avbryta din medverkan i vår studie. Vi kommer då *inte* att publicera någonting som du tidigare bidragit med.

Uppgifter om alla i en undersökning ingående personer kommer att ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna kommer att förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem.

Uppgifter insamlade om enskilda personer användas endast för forskningsändamål.

## **Intervju**

- Vad anser du om LTG metoden? Vilka fördelar/nackdelar anser du att det finns?
- Anser du att LTG-metoden är lämpad om du jobbar i en klass med tvåspråkiga elever?
- Tror du att de estetiska ämnena kan komplettera läs- och skrivundervisningen?  
(Om ja varför/om nej varför inte?)

- Hur går ni tillväga för att stödja barn med skriv- och lässvårigheter?
- Anser du att LTG är inkluderande eller exkluderande i sitt arbetssätt?  
(Om ja, varför, om nej varför inte?)
- Hur tror du att man kan integrera skriv- och läsinlärning med de estetiska ämnena?